

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XIII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 15. aprila 1930.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 45.

Občinska trošarina v Ljubljani.

Iz gospodarskih krogov smo prejeli glede ljubljanske občinske trošarine daljši dopis, iz katerega posnemamo nastopna izvajanja:

Mestna občina ljubljanska je sklenila v nujni potrebi, da pokrije izdaten proračunski primanjkljaj, pobirati posebno občinsko trošarino, ki obsega v celem 88 tarifnih postavk. Tarifa ne zadeva samo blaga, katerega navaja, temveč vse mogoče predmete. Občina ima namreč po členu 87. uredbe pravico, da blago, ki ni imenovano v trošarinski tarifi in tudi ni označeno v kaki tarifni postavki, obremeni po postavki za blago, ki je po kakovosti in uporabnosti najsorodnejše z uvoženim blagom. To določilo daje občini dalekosežno pooblastilo in možnost, pobirati trošarino od vseh mogočih predmetov. Pri gorečnosti trošarinskih organov, ki se je že ob prvih početkih pokazala pri pobiranju trošarine, ni izključeno, da postane to določilo težko breme za ljubljanske gospodarje.

Glede občinskih trošarin, ki se pobirajo pod različnimi nazivi, je bilo stališče gospodarskih krogov že opetovano precizirano. Gospodarski krogi odklanjajo vsako davščino, ki škodljivo vpliva na proizvodnjo in promet z imovinami. To načelo, ki si ga je osvojilo in v svojem razpisu z dne 16. januarja 1929 D. R. br. 7130 objavilo vsem občinam tudi ministrstvo za finance, nam zahteva pot, na kateri moramo vztrajati.

Nekvarno načelnemu stališču, katero zavzemajo gospodarski krogi v pogledu trošarin, odnosno uvoznin, imamo proti ljubljanski uvoznini pomisleke tudi radi tega, ker se pobira tudi od predmetov, ki se ne trošijo v mestu, temveč se kot sirovina uvažajo v mesto, da se po industrijski predelavi kot bistven del finalnega produkta zopet izvozijo ali da se postavijo v trgovino ali v skladišče, od koder se prodajo na izvenljubljanske odjemalce. S tem se ustvarja za ljubljansko industrijo in trgovino nevaren prejudicij, ki utegne jako kvarno vplivati na njeno konkurenčno zmožnost.

Po zakonu z dne 31. marca 1930 smejo občine, ki imajo pravico uvažati občinske trošarine, pobirati te trošarine samo na predmete potrošne na teritoriji občine. Ljubljanska občinska uvoznina v tem pogledu ne vstreže do cela zahtevam tega zakona. Najprej nas zanima, kako je urejeno vprašanje uvoza sirovin za industrijsko predelavo. Člen 51. uredbe izrecno navaja, da industriji plačajo uvoznino na sirovine in polfabrikate brez ozira na to, da se izdelani predmeti trošijo v mestnem ozemlju ali ne.

Tudi vprašanje tranzitnega prometa ni dovoljno urejeno. Za tranzitni promet, ki je oprosten trošarine, se smatra samo oni promet blaga, ki zapusti tekom 24 ur v neizpremenjenih tovornih in na istem vozilu mestno ozemlje. Vsled tega je zavezano trošarini tudi ono blago, ki se vtovarja ali iztovarja na ljubljanskih kolodvorih, čeprav gre iz kolodvora direktno izven mesta.

Za trgovski promet pridejo kot olajšava v poštev prosta shramišča. Vendar pa se stavi na podjetja, ki hočejo osnovati prosta shramišča, velike zahteve. Iznos trošarine za skladiščene predmete mora znašati preko 20.000 Din. S tem je večini trgovcev,

ki prodajajo blago izven mestnega ozemlja, onemogočeno, osnovati prosta skladišča. Sicer pa je po ljubljanski trošarini zadeto tudi blago, ki se proda iz prostih skladišč na deželo, ker se pobira za tako blago tudi trošarina, čeprav v prav zmerni izmeri.

Mi uvidevamo težak položaj občine, na katero se stavijo vedno večje zahteve, ne da bi se hkratu skrbelo tudi za primerno kritje, kakor izkušajo ljubljanska občina. Navzlic vsej dobrohotnosti, s katero presojamo datjave za občino, pa moramo vendar

Obisk našega berlinskega poslanika »Mitteleuropa-Institut«-a v Draždanah.

Po uvodnem predavanju direktorja srednjeevropskega instituta g. dr. Hoffmanna o nalogah in ciljih instituta in po referatih oddelka za kulturo, gospodarstvo in časopisje, je izpregovoril jugoslovanski poslanik gospod Živojin Balugdžić. V svojih izvajanjih, ki so raz visoko zrelišče označila gospodarsko-politične stike ne samo Nemčije z deželami jugovzhodne Evrope, marveč s celo Evropo, je omenjal poslanik, da odobrava naloge srednjeevropskega instituta, kajti brez dvoma je pravilno, da iščemo sporazum na potu preko kulturnega sporazuma. Poslanik Balugdžić je navajal, da se je v Evropi pred vojsko govorilo o svetovnem trgu, dočim se sedaj mora govoriti o svetovnem gospodarstvu. Vzporedno s to mislijo je govoril o razvoju nacionalnega kapitala do internacionalnega. Njegova tehtna izvajanja so dosegla višek v naziranju, da morajo vsi narodi Evrope po sili razmer iskati sporazum na gospodarskem polju, da izvajajo dve veliki središči sile, ki sta delo in kapital. Sledil je živahen razgovor o tem, kakšna pota je praktično ubrati, da se poživijo gospodarske zveze Ju-

vztrajati na zahtevi, da se v interesu ljubljanske trgovine, obrti in industrije prilagodi pobiranje uvoznine v Ljubljani zahtevam zakona in uredi tako, da bo po tej davščini zadeto res samo ono blago, ki se dejansko troši na mestnem ozemlju, ne pa tudi ono, ki je namenjeno za potrošnjo zunaj mesta.

Zahtevamo samo, da se pobiranje uvoznine, odnosno trošarine spravi v sklad z zakonom, ki govori za našo zahtevo, katere zbog tega tudi mestna občina ne sme in ne more prezreti.

goslavije z Nemčijo. Konferenca je trajala 2 in pol ure. Jugoslovanski poslanik je v polnem obsegu pritril delu srednjeevropskega instituta in je njegova želja, da se preko teorije uresničuje vedno bolj vodilo direktorja srednjeevropskega instituta »iz prakse za prakso«. Legacijski svetnik Rasić in novinarski ataše Omer Kajmaković ter jugoslovanski asistent na srednjeevropskem institutu gosp. Nesić so potem posebej še v zanimivih izvajanjih povedali svoje mnenje o raznih vprašanjih. Ob 2. uri popoldan je bila družba povabljen v vilo jugoslovanskega konzula bančnega ravnatelja gospoda H. Kühne. V vili je bil jugoslovanski poslanik pozdravljen od sinčka in hčerke jugoslovanskega konzula. Poslaniku Balugdžiću so dali kruh in sol ter šopek cvetlic v jugoslovanskih barvah. Pri obedu je napil jugoslovanski konzul našemu kralju in naši kraljici, poslanik Balugdžić pa državnemu predsedniku Hindenburgu. Ob 6. uri zvečer je naš poslanik sprejel v hotelu »Bellevue« zastopnike draždanskega časopisja in vnanjih časopisov.

V živahnem razgovoru so razpravljali o aktualnih vprašanjih gospodarske in kulturne politike. Zvečer se je jugoslovanski poslanik vrnil v Berlin.

Leto 1930 slabše?

Mednarodna trgovska zbornica priobčuje pravkar od svojega predsednika Théunisa sestavljeno poročilo o gospodarskem položaju v preteklem letu 1929, ki nam nudi dober pregled o razvoju svetovnega gospodarstva in o gospodarskih razmerah v najvažnejših državah. Navaja nam države, v katerih so lani davke znižali: Belgijo, Francijo, U. S. A., Češkoslovaško in — Nemčijo, kar pa nemški listi zavračajo s trditvijo, da so bili baš obratno davki v Nemčiji lani zvišani. Na polju vrednotne politike ugotavlja poročilo občno izrazito voljo posameznih držav za ojačenje zlatih zalog. Utrditve vrednote je napredovala v Češkoslovaški, Norveški, Švici, Rumuniji in Japonski, dočim se more ugotoviti v Srednji in Južni Ameriki ponovna razvrzanost vrednotnih razmer.

V poglavju o splošnem položaju industrije beremo, da so se v povojni dobi posebno dobro razvile tiste industrije, ki služijo dnevnim potrebam ali komfortu širokih slojev prebivalstva (avtomobili, radioaparati, film in blago iz umetne svile). Industrijska koncentracija je dobro napredovala. Omembe vredno je, da se je pojavil v Zedinjenih državah preokret javnega mnenja, ki je bilo doslej trumost sovražno.

Brezposelnost je slejkoprej problem, s katerim se morajo boriti v prvi vrsti Nemčija, Anglija in U. S. A.

Kot zelo neugoden se vobče označa položaj poljedelstva. Padec cen je posegel po skoraj vseh agrarnih produktih in se tiče poostreni padec veletržnih cen, ki je znašal v letih 1924 do 1929 ca. 20 odstotkov, v prvi vrsti poljedelskih produktov, zraven tudi rudarskih produktov. S tem pogojeno oslabljenje nakupne moči poljedelskega prebivalstva in vsled močnega padca cen pogojeno nerazmerje med cenami v veliki in v mali trgovini sta momenta, ki povzročata dvom, ali bo poteklo leto 1930 prav tako ugodno, kot so potekla zadnja leta. Svetovna trgovina se je v preteklem letu nadalje povečala, ne da bi bilo hkrati nastopilo tudi zboljšanje v položaju morske plovbe; to pa zato ne, ker je tonaže preveč.

KAKO MORAJO BITI IZPOLNJENE CARINSKE NAPOVEDI K PAKETOM ZA ITALIJO.

Uradno se razglša: Italijanska pošta uprava zahteva, da so carinske napovedi k paketom za Italijo najtočneje izpolnjene. Treba je natančno navesti vsebino pošiljke, potlej brutto in netto teže ter vrednost vsakega predmeta. Po tej vrednosti je treba označiti vedno valuto, v kateri je vrednost izražena, n. pr. lire, dinarji, zlati franki.

Čitajte in razširjajte
»TRGOVSKI LIST«

Špeharstvo v Mariboru in Ptuju.

Razvoj špeharstva.

Pod izrazom »špeharstvo« v vulgarnem zmislu pojmuje prebivalstvo ptujskega in mariborskih srezov po poljedelcih Dravskega polja izven obrtnih predpisov in brez strokovno usposobljenih delovnih moči v Ptuj in Mariboru ob običajnih tržnih dneh izvrševano prodajo zaklanih svinj in slanine domače prireje.

Takega načina vnovčevanja kmetijskih pridelkov obrtni zakoni niso nikdar pripuščali; vendar se prizadeti kmetovalci izgovarjajo na staro pravico, ne da bi mogli dokazati ali da bi se sploh moglo dognati, iz kakega različne verzije, ki pa niso nič pridobili. Med narodom krožijo o tem različne verzije, ki pa niso nič drugega kot gola domnevanja. Tako Zbornica za TOI kakor oblastva so dolga leta poizvedovala o nastanku zatrevanega tozadevnega privilegija za prebivalce Dravskega polja med narodom in pri centralnih oblastvih graških in dunajskih, vendar so vse poizvedbe končale z negativnim rezultatom.

Pritožbe mariborskih mesarjev zoper špeharstvo datirajo že mnoga desetletja nazaj, ni se pa posrečilo do- sledj odpraviti ali omiliti špeharskega poslovanja, ki teži legitimni mesarski obrt v prizadetih krajih, posebno pa v Mariboru, kakor mora, danes v večjem obsegu nego kadarkoli poprej. Dokler se je špeharstvo držalo v okviru spredaj navedene definicije, je bilo še kolikor toliko znosno. Predvojna oblastva mu niso pripuščala prevelikega razmaha, čeprav je v prejšnjih razmerah z ozirom na tesne gospodarske vezi mesta Maribora z Gradcem bil krog konzumentov za slanino iz mariborskega in ptujskega trga dokaj širši nego je danes. Protivno pa se je v povojni dobi razpaslo do nikdar pričakovanega obsega. Ne le slanino, ampak po 200 in več zaklanih celih oziroma razkomađenih težkih svinj spravijo špeharji tedensko z vozovi na mariborski trg, kjer razpečavajo dopeljano blago na poljubne porcije in to po istih, od časa do časa celo višjih cenah nego upravičeni mesarji.

Špeharstvo — ki je bilo svoječasno omejeno na kmetovalce iz Hajdine, Slovenje vasi in št. Janža na Dravskem polju in na slanino svinj lastne prireje, pa se je čisto samolastno in protizakonito pozneje razširilo tudi na klanje svinj in prodajo svinjskega mesa — opravlja danes kratkoma vsakdo. Posebno se z njim bavijo tudi brezposelne ali delamržne osebe iz ptujskega in mariborskega sodnega okraja, ki gredo za lahkim dobičkom in dosegaajo s svojim prekupčevanjem ta neugoden uspeh, da se živila dražijo. Trgovanje se ne izvršuje samo z doma prirejenimi, ampak po ogromni večini z nakupljenimi tujimi svinjami, kar dokazujejo dejstva:

1. da posamezne osebe pripeljejo letno celo preko 200 zaklanih svinj na tukajšnji trg in po 100 svinj povrh tega razpečajo na ptujskih tedenskih sejmihi in

2. da mnogi takozvani špeharji prežijo na mariborskih ulicah na hrvatske in bosanske svinjske trgovce, od katerih na ulici, na sejmšču in pri mestni klavnici odkupujejo svinje, jih zakoljejo in odpeljejo na trg ali pa tudi ob netržnih dnevih kar naravnost konzumentom na dom.

Kakor rečeno, so si špeharsko pravico do svetovne vojne prilagajali samo špeharji iz Hajdine, št. Janža na Dravskem polju in Slovenje vasi. Zanimiva pa je ugotovitev:

1. da je v teh občinah samo 20 špeharjev, ki zakoljejo letno 3 do 4 tisoč, torej vsak od njih povprečno 150 do 200 svinj za trg, iz česar sledi, da koljejo skoro brez izjeme svinje tuje prireje,

2. da špeharji samo na mariborskem trgu prodajo letno nad 7000, skupno s ptujskim trgom pa gotovo nad 10.000 zaklanih svinj, kar zopet dokazuje, da se je špeharstvo razširilo v zadnjih letih tudi na kraje, ki si nikdar niso niti sami prisvajali špeharske pravice.

Higijena.

Pravilnik za ogled klavnih živali in mesa v Uradnem listu št. 348/104-1925 obsega stroge predpise za ravnanje z zaklanimi živalmi.

Za pošel špeharjev sta posebno važna § 3., odst. 1. in 2. in § 46., ki predpisujeta za svinje, namenjene javni porabi, med drugim:

a) ogled pred zakolom in po zakolu po pristojnem veterinarju — izrečno »veterinarju«, ne navadnem »ogledniku«;

b) veterinarjevo uradno potrdilo o izvršenem ogledu, katero velja samo 48 ur;

c) pri odpremi zaklane svinje v tuj kraj tuzemstva ponovni ogled blaga v namembnem kraju po pristojnem veterinarju;

d) pošiljanje v druge kraje v celih ali k večjemu po dolžini razpolovljenih komadih z izrečno zabrano pošiljanja v manjših komadih.

Meso zaklane svinje mora oglednik po predpisu členov 38. in 41. zaznamovati na devetih mestih. Nezaznamovano meso se mora po členu 40. zapleniti.

Člen 47. prepoveduje krošnarenje s presnim mesom, člen 48. pa dovoljuje transport samo s pogojem, da se meso položi na snažno vozilo in pokrije s čistim platnom.

Glasom členov 27. in 28. zakona o odvracanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni v »Uradnem listu« št. 287/80-1928 se sme — izvzemši zakol v sili — živina za javno porabo klati samo v javnih oziroma nalašč za to prirejenih privatnih klavnicah. Kot živino v smislu tega zakona je glasom člena 2. zadnji odstavek smatrati tudi svinje.

Prestopki pravilnika in zakona se strogo kaznujejo po členih 111.—116. ravno kot citiranega zakona.

Vse te določbe so izredno jasne. Mestni magistrat mariborski je s svojim razglasom z dne 20. junija št. 18.013 še izrečno opozoril na strogo izvajanje predpisov pravilnika za ogled klavnih živali in mesa. Pravilnik je še danes v veljavi brez spremembe in brez vsake izjeme. Ministrstvo poljedelstva in vod je sicer pooblastilo velike župane, da smejo dovoljevati k členu 46. pravilnika neke olajšave, toda niti bivši veliki župan mariborske oblasti niti banska uprava se ni doslej poslužila tega pooblastila.

Poglejmo pa, kako se določila pravilnika izvajajo v praksi.

Špeharske svinje se le deloma koljejo v javnih klavnicah; velik del se zakolje na kmečkih domovih. Nekateri poklicni špeharji posedujejo sicer oblastveno odobrene klavnice, vendar se tudi ti ne poslužujejo vedno tega prostora, marveč porabljajo klavnico za shrambo mesa in slanine, večkrat tudi za poljske pridelke. Kolje se večinoma na dvorišču ali v stanovanju.

Pravilnik predpisuje v členu 1. ogled klavne živine pred zakolom in po zakolu in sicer po veterinarju, izjemoma po zdravniku, in kjer tudi zdravnik ni, po osebi, ki je za ta posel posebej usposobljena; za meso, katero se odpošlje za javno porabo v drug kraj, nalaga člen 46. izrečno ogled po veterinarju. Protivno temu predpisu vršijo ogled doma zaklanih špeharskih svinj brez izjeme priprosti občinski ogledniki.

Če prezremo pomanjkanje posebne usposobljenosti, katere se v členu 1.

Občni zbor gremija trgovcev v Ribnici.

Dne 6. aprila t. l. se je vršil v gostilniških prostorih g. Franceta Hočvarja v Velikih Laščah občni zbor gremija trgovcev za sodni okraj Ribnica in Velike Lašče. Po poročilu gremijalnega načelnika g. Jos. Divjaka je grem. tajnik podal obširno in jako pregledno poslovno poročilo, iz katerega posnemamo nekaj najvažnejših podatkov: Gremij je štel koncem preteklega leta 406 članov, 24 pomočnikov in 28 vajencev. Trgovcev, ki ne zaposlujejo razven domačega osebja nobenih nameščenec, je 385. — V območju gremija v preteklem letu ni bilo nobenega stečaja. Poročilo navedla nadalje akcije gremija radi uvedbe obligatorne zdravniške preiskave vajencev. Gremij vzdržuje dobro urejeno gremijalno pisarno, ki posluje vsak dan. Minulo leto so se vršili trije uradni dnevi in sicer v Sodražici, Dobropoljah in Velikih Laščah. Prav zadovoljiv poset je bil v Dobropoljah, kjer so člani izrazili željo, naj bi se takoj uradni dnevi vršili večkrat na leto. Obširno razpravlja poročilo o predlogih za zboljšanje zakonodaje,

zlasti z ozirom na selsko dostavo pošte, tarif za pošne pakete, sol, najemino ležarinskih prostorov, železniške zveze, telefon, odpiranje in zapiranje obratovališč in zenačenje samoupravnih dajatev. Vidno mesto zavzemajo v poročilu tudi davčne zadeve in akcije, ki jih je v tem pogledu podvzel gremij.

Računski zaključek za leto 1929 izkazuje Din 28.071.33 dohodkov in Din 35.481.79 izdatkov; proračun za tekoče leto pa znaša 30.600 Din. Računski zaključek, kakor tudi proračun sta bila soglasno odobrena. Izdatki se bodo krili s pristopninami in s članarino, ki se bo odmerila po višini predpisa pridobnine za leto 1929. Maksimum teh prispevkov ne sme presegati 100 Din. Soglasno je bil nato sprejet preskuševalni red za vajenske preskušnje. Oprostina vajencev se je zvišala na 200 Din. Izvoljena je bila tudi preskuševalna komisija.

Pri »Raznoterostih« se je razpravljalo še o nekaterih, gremijalnega okoliša tičočih se stanovskih zadevah, nakar je gremijalni načelnik g. Josip Divjak zaključil lepo uspelo zborovanje.

Napredek v jugoslovanski plovbi.

Neprestane nove gradbe za jugoslovansko trgovsko mornarico v angleškoškotskih ladjedelnicah, ustanovitve zadnjih imenovane Jadranske ladjedelniške družbe ob merodajnem sodelovanju tvrde Jarrow iz Glasgowa itd. so važni znaki ugodnega razvoja jugoslov. morske trgovine in jugoslov. morskoga prometa. V to sliko se dobro vpišejo številke, ki jih pravkar priobča statistična sekcija Trgovske in obrtniške zbornice v Splitu o prometu v glavnih pristaniščih Jugoslavije v letu 1929. Gre za številke, ki so bile deloma že znane od prej, a vseeno je njih končna sestava zelo poučna. Promet je bil:

	1928	1929
Split	939.428 ton	1.561.160 ton
Sušak	563.921 ton	634.144 ton
Dubrovnik	307.466 ton	366.826 ton
Šibenik	312.521 ton	232.020 ton

Zmanjšanje v Šibeniku je posledica manjšega izvoza boksita. V splošnem opazimo v preteklem letu za skoraj 400.000 ton večji promet kot v letu 1928. To 14-odstotno zvišanje v enem samem letu je jasen izraz dviga v pomorski trgovini in v pomorskem prometu Jugoslavije.

POSPEŠEVANJE MLEKARSTVA.

V poljedelskem ministrstvu so sestavili vse potrebne podatke za pospeševanje mlekarstva v vsej Jugoslaviji. Zbrani so tudi že referati strokovnjakov in želje v poštev prihajajočih činiteljev. V najkrajšem času bodo izšli predpisi za pospeševanje mlekarstva; načrt je že izdelan. Nove mlekarske zadrage se ustanavljajo v Jugoslaviji venomer.

Pravilnika predpostavlja za take oglednike, pa ne moremo prezreti dejstva, da so te osebe običajno socialno neugodno situirani domačini z najprimitivnejšo izobrazbo, ki poslujejo pod vplivom dobrega poznavanja, prijateljstva ali celo odvisnosti in ne morejo, tudi ko bi strokovno bili zmožni, svojega mnenja podati s potrebno točnostjo, zanesljivostjo in objektivnostjo. Baje so se dogajali tudi primeri, da je špehar med potjo v Maribor sam s štampiljko zaznamoval meso.

Ob takih razmerah je težko govoriti o dobri higijeni. Še slabša pa postane stvar vsled transporta zaklanih svinj na nečistih deskah po blatni ali prašni cesti. Kdor vse to opazuje, si naravno mora misliti, da predpisi pravilnika ne veljajo tudi za špeharje, ampak šamo za poklicne mesarje. In špeharji res tako mislijo ter prav resni možje med njimi to tudi izrečno trdijo.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Dunajsko finančno pismo.

Med najvažnejše probleme avstrijskega gospodarstva spada organizacija industrijskih kreditov. Ker industrija že leto in dan nima poleg bančnega kredita nobene druge možnosti za nabavo denarja je morala tudi investicije kriti z letničnimi dolgi, ki niso mogli nič prispevati k dvigu njene rentabilnosti, ker so se morali dolgo časa obrestovati s 14 do 15 odstotki in ki zahtevajo tudi danes še 11 do 12 odstotkov, kljub znižani obrestni meri. Življensko vprašanje za industrijo je torej, da pretvori kratkoročne bančne dolge v dolgoročne cenejšje investicijske dolge. Izšla je pobuda za nabavo glavnice potom obligacij, kakor je bilo to pred vojsko običajno. Obresti obligacij bi morale biti tako, kakor v Nemčiji in v Čehoslovski neobdavčene. Seveda ima pa tudi nabava kapitala potom obligacij veliko težav in težko, kakor zapravlja o tem R. Natscheradetz v »Prager Tagblatt«-u od 6. t. m.

Naložni trg v Avstriji se ne more zboljšati, dokler niso grehi preteklosti vsaj deloma popravljeni. — Dokazilo, kakšen je naložni trg, bi bilo moralo biti posojilo za gradbo stanovanj, a to posojilo so nepričakovano odložili in ga nočejo zaenkrat nadomestiti s kontokorrentnim predumom, ki ga hoče najeti vlada pri bankah. Zakaj so posojilo odložili, ni znano.

Na borzi se nadaljuje igra z nadvrednostnimi papirji. Te igre se ne udeležujejo baš najboljši elementi, in nesigurnost glede načrtov vlade olajšuje ribarjanje v kalnem. Rok, ki ga je haaška konferenca stavila vladi za ureditev predvojnih dolgov, poteče sicer šele junija, a pravijo, da bi vlada ne smela tako dolgo čakati, temveč da bi morala objaviti svoje načrte, kakor hitro mogoče; to že zaradi tega, da varuje poštene lastnike zadolžnic, ki ne vedo, ali naj bi jih obdržali ali prodali. Na trgu delnic, kjer je padla kupčija zopet na minimum, so samo lombardi dvignili svoje tečaje. Delnice bivše Južne železnice se prenizko ocenjujejo. Bilančno izkazano premoženje družbe bi odgovarjalo delniškemu tečaju 17 zlatih frankov, če bi družba ne bila obremenjena s pasivnimi hotelskimi obrati na Semmeringu in s pokojninami za delavce in nastavlence ustanovljene valjarne v Gradcu. To je tudi vzrok, zakaj družba svojih prejšnikov doslej ni razdelila, temveč jih porabila za zopetni nakup delnic. Tudi za bodoče je priporočati tako postopanje, vsaj toliko časa, dokler se morejo kupiti delnice po taki ceni, ki zaostaja za njih notranjo vrednostjo.

Po svetu

Novo znižanje davkov na Francoskem bo znašalo poldrugo milijardo frankov in ima v prvi vrsti za namen oporo finančnega trga.

Vse lokalne železnice na Ogrskem hoče vlada poddržati in se izdelujejo v trgovskem ministrtvu tozadevni načrti. Baje bodo odkupne vsote zelo velike.

V severni Nemčiji iščejo Amerikanci petrolej in se vrši vrtanje v velikanskem obsegu. Izdane so bile že ogromne vsote, zlasti v Oldenburški.

Zgradbo modernih hotelov v Južni Srbiji hoče izvesti skupina nemških in švicarskih industrijcev in bančnikov.

Položaj na trgu jajec označa eksportna zadruga v St. Juriju ob južni železnici kot nespremenjen. Cene so se stabilizirale. Nakupna cena na Štajerskem je Din 0.70.

Vrnjačko Banjo bodo zelo izgradili in popravili. V Grčiji in Bolgariji je zanimanje za to kopališče čimdalje večje. Morda bo postala Vrnjačka Banja nekakšno centralno kopališče vsega Balkana.

Za našo jadransko obalo vlada veliko zanimanje v Rumuniji in Poljski in prihajajo neprestano povpraševanja iz Bukarešte, Temišvara, Krakova, Lvova, Varšave, Poznanja itd.

Uvoz v Jugoslavijo raste: v februarju je znašala njegova vrednost 521 milijonov dinarjev, v lanskem februarju 404 milijone, v prvih dveh letošnjih mesecih 1080 mil. dinarjev, lani pa 965 milijonov.

Ameriška Aluminium Comp. je dvignila čisti dobiček od 20.7 mil. dolarjev v letu 1928 na 25.3 mil. dolarjev v letu 1929.

Tvrška Ansaldo v Genovi, ki od leta 1925 dalje ni izplačala nobene dividende in ki je leta 1928 znižala delniško glavnico od 200 na 125 milijonov lir, bo začela svojo delniško glavnico zopet obrestovati in bo izplačala za preteklo leto 5-odstotno dividendo.

Glede Turčije beremo, da bi ji inozemsko posojilo pomagalo iz trenutne zadrege, da bi se pa za to posojilo morale zahtevati posebne garancije.

Belgijska industrija demantov je sklenila, da bo za nedoločen čas prenehala z delom dva tedna na mesec.

Holandski lastniki kavčukovih plantaž so sklenili, da se bodo pridružili načrtu za omejitev produkcije v mesecu maju. Izvolili so propagandni odbor.

Nemškega sladkorja se sme eksportirati 15 odstotkov produkcije.

Francosko avtomobilno podjetje Mathis bo izplačalo dividendo 25 frankov (lani 22.5) na glavnico, pomnoženo od 20 na 40 milijonov frankov. Prodaja se je v enem letu zboljšala za 40 odstotkov.

Trgovski stiki med Italijo in Rusijo postajajo vedno živahnejši; ruski izvoz v Italijo raste stalno in prav tako italijanski v Rusijo.

Mednarodna železničarska konferenca se bo vršila 23. t. m. v Opatiji. Poleg Italije in Jugoslavije bodo zastopane tudi Ogrska, Češkoslovaška in Nemčija.

Trgovska pogajanja med Jugoslavijo in Turčijo se bodo pričela najbrž v juniju; v našem ministrtvu za zunanje zadeve so zbrani že vsi potrebni podatki.

Poštna hranilnica v Beogradu si bo zgradila veliko novo poslopje; gradbena dela se pričnejo 15. maja.

Število brezposelnih v Angliji je z 1.640.000 osebami za pol milijona večje kot lani ob tem času.

Nemški sindikat dušika je obnovljen; novi sindikat se prične s 1. julijem, velja za sedem let, more se pa odpovedati na koncu petega pogodbenega leta.

»Gesförel« razdeljuje za prvo poslovno leto po fuziji 10-odstotno dividendo.

Prvo angleško trgovsko letalo na jugoslovanskih tleh se bo na potu v Indijo te dni ustavilo v Subotici, Beogradu in Skoplju.

Vse rumunsko brzojavno in telefonsko omrežje je vzela v zakup neka švedska družba. Družba se je obvezala, da bo podpisala dve milijardi lejev za poljedelske kredite, da tarif ne bo zvišala in da bo telefonsko omrežje povečala. V teku treh let ne sme biti v Rumuniji nobenega poštnega urada brez telefona.

Občni zbor gremija trgovcev za okraja Slovenjgradec in Prevalje.

V četrtek, dne 3. aprila 1930 ob 12. uri se je vršil v posebni dvorani hotela »Balkan« v Slovenjgradu pod predsedstvom gremijalnega načelnika Janka Kluna občni zbor gremija.

Načelnik gremija Janko Klun je z lepim nagovorom in pozdravom otvoril zborovanje ter predstavil navzočim predsednika zveze trgovskih gremijev in zadrug dravske banovine g. Vilka Weixla.

Načelnik Janko Klun je podal obširno poročilo o delovanju gremija v poslovnem letu 1929, iz katerega je razvidno, da je gremij v preteklem letu krepko in uspešno zastopal gospodarske koristi svojega članstva, zlasti v pogledu odpiranja in zapiranja trgovin ob nedeljah in o delovnem času sploh, novega davčnega zakona, železniškega prometa, voznega reda itd.

Nato je podal tajnik statistično poročilo, iz katerega je razvidno, da šteje gremij 527 članov, od katerih jih pa 66 ne izvršuje obrta. Trgovskih pomočnikov je 126, vajencev 81. Blagajniško poročilo izkazuje dohodkov v letu 1929 81.180 Din 85 p, izdatkov 53.270 Din 4 p, prihranilo se je 27.910 dinarjev 81 par, celo premoženje gremija znaša 140.327 Din 81 p. Računska preglednika Ivan Smolčnik in Ivan Vrhnjak sta predlagala obsolutorij, ki je bil soglasno in zahvalno sprejet.

Nato je predsednik zveze g. Weixl podal obširno poročilo o delovanju zveze v poslovnem letu 1929; pri tem se je dotaknil novega obrtnega reda,

o splošni usposobljenosti, učni dobi, številu let predizobrazbe, odpravi konsumov, sejmarstva, krošnjarstva, sprejemu učencev in njih usposobljenosti, o prometnem davku, regulaciji cen, nesolidne konkurence, plačilne malomarnosti, delitve tarife za poštne pakete v cone, o trgovskem bolniškem podpornem društvu in njega ugodnosti in o trgovskem zavarovanju samostojnih trgovcev.

Pri volitvah je občni zbor ponovno izrekel svoje popolno zaupanje dosedanjemu načelniku Janku Klunu, ki je bil soglasno zopet izvoljen. Za njegovega namestnika je bil izvoljen Josip Drušković iz Slovenjgradca in Šimon Blatnik iz Stare vasi. Odbornikom so bili izvoljeni gg. Ivan Rojnik iz Slovenjgradca, Vinko Rozman iz Slovenjgradca, Ivan Senica in Ivan Šumer, oba iz Šoštanj, Ferdo Škof iz Mislinja, Peter Mravljak in Janko Pahernik, oba iz Vuhreda, Oton Pajek iz Mute, Alojz Remic iz Dravograda in Alojz Peča iz Črne; namestnikom gg. Franjo Cajko iz Slovenjgradca, ing. Vinko Vrhnjak iz Pameč, Josip Langeršek, Karl Bevc iz Guštanja in Friderik Tržan iz Šoštanj; za preglednika računov Ivan Smolčnik iz Slovenjgradca in Ivan Vrhnjak iz Sv. Nedelje; za zveze delegate Janko Klun, Šimon Blatnik, Alojz Remic, Vinko Rozman in Peter Mravljak.

Pod slučajnostmi je g. Weixl predlagal, da se bolniška blagajna samostojnih trgovcev v Mariboru razširi tudi na delokrog na okoliš tega gremija.

Ker ni bilo drugih predlogov in ker je bil dnevni red izčrpan, se je načelnik Janko Klun zahvalil navzočim za udeležbo ter je ob pol 16. uri zaključil občni zbor.

Konkurenca.

Bopper je lastnik velike trgovske hiše v nekem vele mestu. Wilkens tudi. Oba si stojita ravno v nasprotni legi.

Konjunktura je ugodna. Bopper se trudi. Wilkens se trudi. »Ali — ali,« reče on svojemu šefu reklame. »Ali Bopper ali jaz. Duhfajbe, kaj naj storimo!«

Šef reklame jo res iztuhta. Hišo so prepletkali modro in osvetlili z reflektorji.

»Ha!« reče Bopper, ko to vidi. On obje svojo hišo s poniklano pločvino. Vse mesto govori o Bopperju.

»Ugasnite luči!« kriči Wilkens. Šef reklame stori zaželeno. Pobeli hišo. Zgradi dvigala. Pročelje zasuje z žarnicami.

»Dvigalne stopnjice!« reče Bopper. »Neonove cevi na pročelje. Do napušča!« Mesto strmi. Stave se sklepajo. Kdo bo dobil tekmo.

Wilkens zgradi bar za plesalce v konfekciji za gospode. Bopper plavalni bazen v oddelku za damsko perilo. Wilkens zgradi drsalnico. Bopper striže zastojni lase. Wilkens podari vsakemu kupcu rezila za britje še — posrebrjen aparat. Bopper za vsako gramofonsko ploščo — gramofon. — Wilkens podari za vsaka šoferska očala še — — —

Ljudje sklepajo stave. 9 : 7 za Bopperja.

Dobro so zadeli. Komaj 24 ur za Wilkensom napove tudi Bopper — konkurs!

Švicarski vzorčni semenj v Baselu. Od 26. aprila do 6. maja t. l. se vrši v Baselu velesejmi vzorcev. Je to že XVI. prireditve te ustanove. Semenji je velike gospodarske važnosti, dasi je na sejmu razstavljeno samo švicarsko blago. Za posebnike sejma so dovoljene znatne olajšave na železnica v vseh državah. Točnejše informacije daje pisarna »Tourist«, Zagreb, Ilica štev. 7.

Da se olajša težki položaj jugoslovanske žitne trgovine (bogate zaloge ob nizkih cenah), so merodajni činitelji ukrenili vse potrebne korake. Najprvo pride v poštev kredit v znesku 50 milijonov dinarjev, ki se more še zvišati. — Del žita bo vzet s trga za državne namene.

Iz prakse upravnega sodišča v Celju.

Judikati finančno-pravnega referata upravnega sodišča.

(Zbral referent finančno-pravnega senata g. dr. Ludvik Brence, sodnik upravnega sodišča v Celju.)

A. Upravnosodno postopanje.

11.

Nedostajanje konkretizirane tožbene točke. Člen 22. upravnosodnega zakona. Razlog v tožbi, da se postopku ni upoštevalo predpisov postopkov, je premalo konkretiziran. Treba je navesti ne samo splošne razloge čl. 23. omenjenega zakona, nego tudi posamezne tožbene točke, to je v danem primeru, v katerih smereh se je priredbeno postopanje izvedlo nedostojno in katera formalnopravna določila zakona ali zakonitih uredb so se kršila. (F 82/23—11, F 15/30—7.)

12.

Vmesne rešitve. Člen 18. in 22. upravnosodnega zakona. Stranka ima pritožbo proti celotnemu postopanju, tedaj tudi proti poedinim aktom tega postopanja šele o priliki pritožbe proti izidu postopanja (priredbenega, obnovljenega, kazenskega), nima pa samostojne pritožbe proti posameznim vmesnim rešitvam, ker takim, davčno odmero pripravljajočim odredbam manjka lastnost oblastvene odločbe ali rešenja. (Poziv k predložitvi prijave, knjig itd.) (F 116/24-9.)

13.

Tožbene točke. Člen 22. upravnosodnega zakona. Upravno sodišče nima povoda, se spuščati v razmotrivanje vprašanja pravne veljavnosti ali neveljavnosti pravnih norm, ako je stranka ne uveljavlja s posebno tožbeno točko. (F 82/24—17.)

14.

Člen 22., II. odst. upravnosodnega zakona. Po tem členu se ne more tožba vzeti v pretres, če tožitelj sicer navaja, da ni dobil rešitve na že vložen priziv, ne pa, da je rešitev priziva ponovno zahteval s posebnim aktom in da ni mogel dobiti v zvezi temu nobene odločbe višjega finančnega oblastva v 3 mesecih od ponovne zahteve. (F 92/23—5.)

15.

Člen 22., II. odst. upravnosodnega zakona. Pogoji tega določila niso dani, če gre za pogon pritožbe zoper opomin davčnega urada na plačilo davka na poslovni promet, s katero se je hotelo na novo načeti že pravno-močno rešeno meritorno vprašanje; kajti člen 22. omenjenega zakona predpostavlja odločbe (odmero, pomotni predpis, rešenje) za odmero pristojnega oblastva, kar pa opomin ni, ki je le akt upravne eksekucije, ki bi se dal izpodbijati samo v pogledu izvršitve same. (F 88/25—18.)

16.

Predmet upravnosodne razsodbe. Čl. 18. in 22. upravnosodnega zakona. Ako je upravno oblastvo II. stopnje odločbo prve instance v celoti potrdilo, nima upravno sodišče zakonite podlage, da bi razpravljalo o osnovnosti šele v teku upravnosodnega postopanja izrečenega, odločbi, v kolikor se je stranki z njo ugodilo, nasprotujočega naziranja drugostopnega upravnega oblastva, ker tak izrek ni odločba niti ne tvori predmeta spora. (F 115/29.)

17.

Norme, na katere se je ozirati upravnemu sodišču. — Čl. 23., t. 1. upravnosodnega zakona. Sklicevanje na interna uradna navodila, ki niso bila nikjer in nikdar obvezno objavljena, je neumestno, ker stranka iz njih ne more izvajati zase nobenih pravic. (F 94/24—13.)

(Nadaljevanje prihodnjič.)

KONKURZI.

Društvo industrijecev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo naslednjo okrožnico o otvorjenih in odpravljenih konkurzih in predkonkurzih za čas od 21. marca do 10. aprila 1930.*

A. OTVORJENI KONKURZI:

Beograd, Zemun, Pančevo: Danilović Mihajlo, Beograd, Kralja Aleksandra 47; Marković Veselin Vesa, Beograd, Gospodar Jovanova ulica; Nemček Mihajlo, Pančevo; Maslač Strahinja, Beograd, Kraljev trg 21; Petrović A. Vlad., Oraonica, sedaj v Beogradu; Zivanović Andro, Beograd, Vuka Karadžića ulica 16.

Dravska banovina: Bule Anton, Mokronog; Daseh Hubert, Ptuj; Dogša Anton, Ormož; Kveder Vincenc, Zalec; Medved Ludovik, Jagnenca pri Radečah; Vrečko Franc ing., Ljubljana, Rutarjeva ulica 7; Zapuščina po prezadolžencu Martinoviču Milanu, Rogaska Slatina.

Savska banovina: Dugma Ignac Singer, Zagreb; Kranjčec Josip, Zagreb, Ilica 220; Nabavno središče za poljoprivredne strojeve, Krunoslav Jakovlić k. d., Zagreb te Krunoslav II. Jakovlić i Dušana ključara u Zagrebu; Pučka štedionica d. d., Samobor; Sertić S. i Kustec, Jezerane; Strmečki J., lastnik Mirko Strmečki, Zagreb, Pavla Radića ulica 8.

Vrška banovina: Cikota braća, Nikola Cikota, Bos. Buzica; Cikota i drug, Bos. Dubica; Kašiković Tomo, Bihać.

Primorska banovina: Perić Miha Stipanov, Split; Quien Josip, Split.

Drinska banovina: Ivanović braća, Zabar; Milosavljević Sretan, Užice; Milutinović Stevan, Loznica; Rajković Božidar, Čapak; Sofronić M. braća iz Skele, lastnika Milorad i Mihajlo Sofronić.

Zetska banovina: Ranković pok. Mihajlo, D. Trešnjica; Vujanac Andrije pok., Raška.

Dunavska banovina: Bedeković sup. V. knjižara i papirnica, Subotica, Strossmajerova ulica; Geiger Anton, Sombor; Jančar Mihajlo, Vršač; Jancar Vilim, Botoš; Kanižar Mihajlo i Andrija, vlasnika »Jelene mlina«, Vel. Kikinda; Lalošević Stevan Jašinog, Sombor; Menecelj Mihajlo, Subotica; Agnie ul. 1; Novosadska štedionica kao zadruga, Novi Sad; Radovanović Svetozar, Sopot; Singera Alojzija ud., Sombor; Skeledžić Mita, Stari Futog; Schafhauser Johan pok., Erdvik.

Moravska banovina: Arsić M. Dragoslav, Kruševac; Ivković Zivko, Niš; Južno Moravska banka v likvidaciji, Niš; Kojić Vojislav, Svilajnac; Milić Jovan, Balajnac; Milić Radoslav, Balajnac; Miličević Todor, Balajnac; Popović J. Radoje, Kruševac; Prokić Milorad, Varvarin; Radosavljević Dimitrij, Svilajnac; Sekulać Milan, Vrešin; Simonović Milenko, Negotin; Stefanović Todor, Niška banja; Todor Milan, Jagodina.

Vardarska banovina: Aksić J. Dragoljub, Priština; Babamilić Mihajlo, Leskovac, član tvrdke »Sredar«, Vel. Kopaonica; Bebo Amedan, Debar; Daskalović Cedimir, Vlasotince; Ilić Vaso, Komanovo; Mančić Ilija i Zije Stevan, Kumanovo; Mitić Vojko zv. »Sustula«, Leskovac; Simić Stanko, Prižen; Spasić Hadži Stojan, Kumanovo; Sedživi Jovan, Skoplje; Trpelić Filip, Debar.

B. OTVORJENI PREDKONKURZI:

Savska banovina: Koričan E., Zagreb, Predravičeva ul.; Maričić Stevan, Zagreb; Neumann M., Ivanić grad; Pajtaš Adolf »Gizela-Paromlin«, Virovitica.

Drinska banovina: Grbatinić Zivan, Šid.

Dunavska banovina: Franc Teubel, Indija.

C. ODPRAVLJENI KONKURZI:*

Beograd, Zemun, Pančevo: Adanja S. braća, Beograd, Kolarčeva br. 6; Poličević Miša & komp., Beograd; Spasojević Zdravko, Beograd; Stojanović Svetozar, Beograd.

Dravska banovina: Ahačič Anton, Tržič; »Drava« d. z. o. z., Zbelovo; Papež Franc, Replje; Plauc Maks, Ptuj; »Pri Amerikanec« d. z. o. z., Celje; Robin Pankracij, Farna vas; Smonig Mihaela, Zgornja Poljskava; Vodenik Frido, Slovenjgradec; Wolf Henrik, Kočevje.

Savska banovina: Gjerić M. Radivoj, Komenica; Walter Peter, Valpovo.

Dunavska banovina: Bogojević Ilija, Požarevac; Gričić Svetolik, Arandjelovac; Keller Jovan, Ečka; Lekić Vojislav, Lazarevac; Marković Zivota, Požarevac; Milosavljević Zarija, Požarevac; Pavlović Djordje, Mladonovac; Petrović Zivojin, Požarevac; Savić Radoslav, Popovac.

Moravska banovina: Čirković Pavel, Zaječar; Djordjević M. Radomir, Vitkovo; Gakević Ilija i Rista Vasiljević, Niš; Krstić P. Aleksa, Babušnica; Perović Dušan, Kruševac; Popović Vojislav, Trnavac.

Vardarska banovina: Spasić Milivoj iz Svodž.

D. ODPRAVLJENI PREDKONKURZI:

Savska banovina: Kanitz i Schneller, Zagreb; Papai Miroslav, Osijek; Polaček Rudolf, Zagreb, Reliograf k. d. in Polaček Ema, Zagreb; Stančin Josip, Zagreb.

E. POTRJENE PRISILNE PORAVNAVE:

Dravska banovina: Lager-Neckermann Flora, Celje.

* Podrobniji podatki, n. pr. kadaj je ugotovljeni narok, katero sodišče je razglasilo konkurz, kdo je konkurzni upravitelj, se izvedo v tajništvu društva.

** Vzrok, zakaj je bilo postopanje odpravljeno, se izve v tajništvu društva.

Ljubljanska borza

Tečaj 14. aprila 1930	Povpr. ševanje Din	Ponuđa Din
DEVIZA:		
Amsterdam 1 h. gold	—	22 715
Berlin 1 M	13 4775	13 5075
Bruselj 1 belga	—	7 8948
Budimpešta 1 pengő	—	9 8850
Curib 100 fr.	1094 40	1097 40
Dunaj 1 šilling	7 9467	7 9767
London 1 funt	274 63	275 43
Newyork 1 dolar	—	56 43
Pariz 100 fr.	220 43	222 43
Praga 100 krou	167 —	167 80
Tret 100 lir	295 33	297 33

ZANIMIVA ŽELEZNIŠKA KONFERENCA.

V Odesi se bo otvorila 25. t. m. peta mednarodna železniška konferenca za vprašanja direktnega prometa med Evropo in Azijo. Konferenca se bo udeležilo 65 delegatov iz najrazličnejših držav, od Japonske in Kitajske do Italije. — Zastopana bodo tudi ravnateljstva Vzhodnokitajske in Južnomandžurske železnice, o katerih se je v zadnjem času toliko pisalo.

Nova proga Bitolj—Prilep bo pričela obratovati najbrž 1. maja t. l. Po odredbi prometnega ministrstva trasirajo sedaj nadaljevalno progo Prilep—Veles, ki bo 200 km dolga in koje gradbena doba je proračunjena na tri leta.

Finančni in gospodarski položaj v U. S. A.

Gospodarsko življenje Zedinjenih držav je še zmeraj pod vtisom velike katastrofe v oktobru in novembru lanskega leta s sledečimi ji redukcijami velikih obratov in s polomi številnih manjših podeželskih bank. A že se kažejo znaki nalahnega boljšanja. Finančni položaj je ravno obraten kot je bil lani. Kreditni položaj je kakor v Evropi postal tudi v Ameriki boljši. Obrestna mera je stalno padala in je padla slednjič pri Newyorški zvezni rezervni banki itd. na 3½%. Število hranilnih vlog se je po krachu znižalo za 500.000 in se menda še ni kar nič bistveno popravilo. Obseg zaprosenega kredita pri zveznih bankah je zelo majhen, najmanjši v zadnjih dveh letih, in zato nadaljnje redukcije ni pričakovati.

Hitrost, s katero se je izvršil prehod od pičlosti kredita do lahke nabave kredita, je šel vstric s hitrim padanjem tečajev. Nenasitni apetit ameriškega delniškega trga je potegnil nase evropski denar, ki je postal po drastični dikvidaciji in majhni kreditni potrebi prost. Neposredni učinek se je javil v odtoku zlata v Evropo na koncu preteklega leta. Ta odtok je sedaj ponehal in se zdi, da je izenačenje na denarnem trgu, označeno po nenavadno visokem znižanju obrestne mere pri centralnih bančnih zavodih, sedaj v resnici izvršeno. Nauk iz zadnje finančne krize nam pravi, da visoke denarne obrestne mere niso nobene ovire, dokler je delniški trg voljan plačevati jih.

Industrija se špekulacije ni udeležila in ne zviševala cen. Ozirala se je na dvigajočo se nakupno moč prebivalstva, kojega denarni dohodki so narasli od 69,6 milijard dolarjev v letu 1924 na 81 milijard v letu 1928, s tem da je pomnožila produkcijo. A ameriško prebivalstvo je po trditvi angleških in ameriških ekonomov to svojo nakupovalno moč precejševalo in je preveč nakupovalo. Sistem nakupa na odplačilne obroke, ki so ga pogosto označali kot vzor, je dovedel velik del ljudstva — pobudo je dalo geslo o prosperiteti — do tega, da je vzelo takorekoč hipoteko na svoje bodoče dohodke v obliki avtomobilov, radia itd. in da je živelo čez razmere zaslužka. Namesto, da bi porabili dobičke iz delnic za pomnoženje kapitala, so jih porabili prav tako v gori omenjene nakupe itd. Iz teh nakupov na obroke je neplačanih še zmeraj dva do tri milijone dolarjev in jih morejo le deloma izterjati.

Nadprodukcija industrije ima za posledico brezposelnost stotisočih in milijonov. Po uradnih izdatkih je brezposelnih tri milijone, po neuradnih cenitvah še enkrat toliko. Najbolj se pozna brezposelnost v državi Newyork. Delavske demonstracije v velikih mestih so bile znak viharja, ki ga je vlada pravilno razumela. V vladnem načrtu za poživljenje industrije ima največjo vlogo razširjeni stavbni program. Po izjavah trgovskega tajnika Lamonta bodo znašali stroški za konstrukcijska in dopolnilna dela pri javnih poslopih 7 milijard dolarjev, k čemur pridejo še tri milijarde za zasebne stanovanjske in industrijske

zgradbe. Nobena industrija ne plača razmeroma tako visokih mezd kot stavbna, kjer znašajo mezde po površni cenitvi okoli 40 odstotkov stroškov. Kažejo se znaki, da bo udarec, ki ga je dobila delniška špekulacija, stavbni obrti v korist. Od treh milijard in pol, ki so bile vezane po delniški špekulaciji in ki so postale nato proste, bo služil en del za poživljenje stavbne industrije.

Amerika je v trgovini z zunanjim svetom v zadnjem času pač nazadovala, o čemer nam pričajo na drugem mestu navedene številke eksporta in importa v januarju in februarju, a v resnici ni na kapitalu nič zgubila. Trenutna zmeda, v katero je zašlo kupčijsko življenje, je pač začasno zavrla pomnoženje kapitala, a v zadnjih dveh mesecih so izplačali neobičajno veliko dividend itd. Trg je bil sicer oproščen denarne pičlosti in težkega denarnega položaja, a lahek denar še daleko ne pomeni zopetnega industrijskega poživljenja; obratno, to pomeni lahko še redukcijo industrijskega delovanja, kakor nam pričajo podobni dogodki iz let 1893, 1907 in 1920. Kot jako ugoden znak navajajo rastočo zaposlenost nekaterih industrijskih panog, zlasti jeklene industrije, ki izrablja zmeraj več odstotkov svoje kapacitete. »Trgovski list« o tem stalno poroča.

Gospodarska konjunktura v Rumuniji.

Zastoj v kupčiji se je v februarju nadaljeval brez izgleda na skorajšnje zboljšanje. Slabi gospodarski položaj je zahteval nadaljno vrsto žrtev, tudi med bankami, o čemer smo poročali med »Po svetu«. Denarni trg je spričo splošne slabe kupčije in pomanjkljivega povpraševanja po kreditih bolj tekoč kot na splošno in so se bančne kondicije pocenile. Dobre trgovske menice moreš dobiti po 15 odstotkov, za 1 odstotek ceneje kot doslej, v Erdeljski še ceneje. — Vsled splošnega zastoja kupčije je borza zelo trpela; zlasti petrolejski papirji so zaznamovali večkrat rekordno nizke točke; padanje je doseglo 15 do 18 odstotkov. — Od najvažnejših industrij se pričuje premogarnstvo nad padcem prodaje pri državnih železnikah za ca 25 odstotkov; zaenkrat niso še posegli po odpuščanju delavcev in so zaloge močno narasle. — Produkcija surovega petroleja je ostala na višini zadnjih mesecev preteklega leta, ca 1500 vagonov na dan; če bo šlo tako naprej, bo letošnja produkcija za ca 5 odstotkov večja kot je bila lanska. Rafinerije morejo poročati o zadovoljivi kupčiji; domača prodajna cena se je vsled kartelizacije stabilizirala za ca 25 odstotkov nad lansko. V zunanji petrolejski trgovini so se dosegli z bolgarskim trgovom ugodni dogovori, in izredno naraščanje pomorske voznine odpira napram prekomorski konkurenci nove kupčijske možnosti za izvoz po Donavi. Industrija železa stoji pred neugodno pomladansko kampanjo, ker so vse nove gradbe vsled splošne depresije po možnosti odložili. — V industriji strojev so naročila državnih železnic v vrednosti skoraj dveh milijard lejev preprečila grozeče odpuščanje delavcev. — Razveseljiv je razvoj državnih

financ. Mesec januar je izkazal napram lanskemu januarju skoraj 20-odstotni prirastek fiskalnih dohodkov. Za poznejše mesece pričakujejo nadaljnega zboljšanja, ker je nastala pod pritiskom novih zakonov o begu pred davkom vrsta novih davčnih subjektov. Samo v Bukarešti se je število davčnih prijav zvišalo za 68.000, se je torej proti lanskemu letu skoraj podvojilo. — Neugodno se razvija trgovska bilanca, kar ima pa morda bolj sezisjske vzroke; dotične številke še niso znane, a se more na neugodni razvoj trgovske bilance sklepati iz tega, da je morala novčena banka iz svojega deviznega zaklada v znesku 15.900 milijonov lejev oddati ca 1800 milijonov lejev, s čimer se je kritje takoj plačilnih obveznosti znižalo od 52:2 odstotkov na 49:1 odstotkov.

Razno

Železna tovarna v Kaposvaru na Ogrskem, obstoječa že skoraj 50 let, je sklenila likvidacijo. Izplačuje vse svoje dolgov v polni višini in navaja kot vzrok likvidacije pomanjkanje obratnega kapitala. Zaposlovala je 400 delavcev.

Borza dela v Mariboru. Od 30. marca do 5. aprila t. l. je dela iskalo 104 moških in 53 ženskih, tedaj 157 oseb; službenih mest je bilo 124 prostih; delo je dobilo 113 oseb in sicer 60 moških in 53 ženskih; odpotovalo jih je 7, odpadlo pa 49, koncem tedna pa je bilo še 721 oseb v evidenci. — Od 1. januarja do 5. aprila pa je dela iskalo 1714 moških in 48 ženskih, tedaj 2559 oseb, 1470 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 1056 oseb, t. j. 546 moških in 510 ženskih, odpotovalo jih je 229, odpadlo pa 553.

Pri borzi dela v Mariboru dobijo delo. 1 ekonom-sadjar, 1 švajcar, 1 krmilec svinj, 12 viničarskih in majarskih družin, 42 hlapcev, 8 gozdnih delavcev, 1 opekarski mojster, 1 cementni delavec, 2 avtogenska varilca, 1 sedlar in lakirnik, 1 vrvarski mojster, 5 čevljarjev, 2 prikojevalca gornjih delov, 1 mlinar, 4 slaščičarji, 3 slikarji, 1 tesar, 2 gaterista, 2 cirkularista, več vajencev (vrtarske, kleparske, kovaške, sodarske, mizarke, čevljarke, krojaške, pekove in slikarske obrti), kakor tudi 7 kuharic, 16 služkinj, 3 kuharice k financem in orožnikom, 1 plačilna natakara, 1 perfektna servirka, 1 vzgojiteljica, 1 varuška, 2 gostilničarski kuharici, 10 perfektnih hotelskih kuharic, 2 šteparici gornjih delov, 1 šivilja za obleko, 7 kuharic za na Hrvaško in v Srbijo, 4 deklet za fazionirati ovratnike, 3 tovarniške delavke in 2 šiviljski vajenki.

Bombaževa konvencija v Srednji Evropi. Iz Budimpešte poročajo: Položaj ograde bombaževe industrije ni posebno ugoden in se morajo v zadnjem času boriti nekateri obrati z velikimi težkocami. Sedaj se sliši, da kažejo ogrski strokovni krogi veliko zanimanje za ustanovitev srednjeevropske bombaževe konvencije. Ogrske bombaževe predilnice so se že dogovorile, da bodo pristopile kartelu, ki ga hočeta ustanoviti avstrijska in češkoslovaška bombaževa industrija. Ogrska tekstilna industrija je po večini nova povojna tvorba, brez fakične potrebe ustanovljena. Ker ji je domači prodajni trg premajhen, si išče inozemskih trgov in zadene tam na hudo konkurenco, ki ji večinoma ni kos.

Z nasadi vrtnic v Jugoslaviji bodo v svrhu produkcije rožnega olja ali rožne esence pričeli v okolici Djedvdjelije. Za zgled so bolgarski nasadi, o katerih smo nedavno pisali.

Dobava-prodaja

Dobave. Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 17. aprila t. l. ponudbe glede dobave jeklenega materijala; do 24. aprila t. l. glede dobave jeklenega materijala, 100 kg karbola v prahu, 5 litrov koščenega olja. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 23. aprila t. l. ponudbe glede dobave 200 komadov rudarskih sekir; do 29. aprila t. l. pa glede dobave 1500 kilogramov olivnega olja in 500 kg namiznega francoskega olja. — Direkcija državnega rudnika Zabukovca pri Celju sprejema do 24. aprila t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg lesnega oglja in 1000 komadov toporišč za jamske krampe. — Dne 23. aprila t. l. se bo vršila pri Upravi barutane v Kamniku ustmena licitacija glede dobave 1200 m³ lesa, 8000 m platna, 300 kg sukanca in 100.000 kg amonijevega solitra; dne 2. maja t. l. pa glede dobave 30.000 kg preje od jute, 100.000 kg amonijevega solitra, 150 tisoč kg kalijevega solitra in 20.000 kilogramov trinitrotoloula. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 24. aprila t. l. se bo vršila pri proviantnem odseku ekonomskega oddelka Ministrstva vojske in mornarice v Beogradu ustmena licitacija glede dobave 1.000.000 kg ovsa. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omenjenem odseku.) — Dne 28. aprila t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande III. armijske oblasti v Skoplju ustmena licitacija glede dobave 16 tisoč kg petroleja. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omenjeni intendanturi.)

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do dne 25. aprila tega leta ponudbe glede dobave 2500 komadov tračnih žebeljev. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI interesentom na vpogled.) — Dne 24. aprila t. l. se bo vršila pri Glavnem sanitetskem slagališču v Zemunu ofertalna licitacija glede dobave 100.000 metrov kaliko-platna. — (Pogoji so na vpogled pri omenjenem slagališču.)

Oddaja zakupa restavracije in buffeta v Oficirskem domu v Skoplju se bo vršila potom ofertalne licitacije dne 25. aprila t. l. pri Upravi Oficirskega doma v Skoplju. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omenjeni upravi.)

Brzjavlj: Krispercoloniale Ljubljana

Telefon štev. 2263

ANT. KRISPER COLONIALE

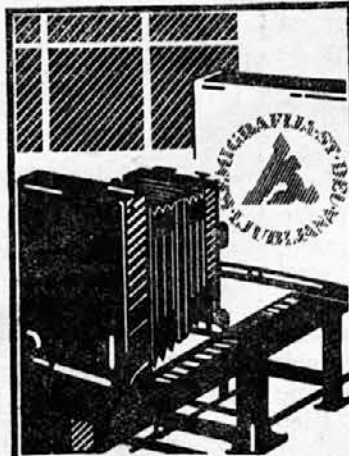
Lastnik: Josip Verlič

Veletrgovina kolonijalne robe - Veleprazarna kave - Milni za dišave Točna postrežba

LJUBLJANA DUNAJSKA CESTA 33

Ustanovljeno leta 1840

Zaloga špirita, raznega žganja in konjaka - Mineralne vode - - - Ceniki na razpolago

— IZDELUJE SOLIDNO —
KLIŠEJE

— VSEH VRST PO FOTOGRAFIJAH —
— ALI RISBAH V ENI ALI VEČ BARVAH —
— KONKURENČNE CENE —
KLISARNA ST. DEU LJUBLJANA
DALMATINOVA ULICA ST. 13

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin

Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte ceniki!

Trgovci in industrijci!

TRGOVSKI LIST se priporoča za inseriranje!